

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การที่ประเทศไทยเลือกใช้รูปแบบสัญญาทางกฎหมายในการจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี๋ย นอกจากจะส่งผลให้เงินได้ประเภทดอกเบี๋ยมีหลายรูปแบบ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาในการตีความและความไม่ชัดเจนในการจัดเก็บภาษีแล้วจะเป็นเงินได้ประเภทเดียวกันและมีสาระเช่นเดียวกัน ยังส่งผลให้เงินได้ประเภทดอกเบี๋ยและเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกับดอกเบี๋ย เช่น เงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาลิสซิ่ง และสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ ได้รับการจัดเก็บภาษีในอัตรา ระยะเวลา และฐานภาษีที่แตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้นการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันแตกต่างกันจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้มีเงินได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง โดยผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยจะมีการะภาษีสูงกว่าผู้มีเงินได้เงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาลิสซิ่ง และสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ เนื่องจากประมวลรัษฎากรบัญญัติให้ผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยเสียภาษีเงินได้และภาษีธุรกิจเฉพาะ ในขณะที่จัดเก็บภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้มีเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาลิสซิ่ง และสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ ภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บจากผู้ประกอบการ (ผู้มีเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาลิสซิ่ง และสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ) แต่การะภาษีที่แท้จริงจะตกอยู่กับผู้บริโภค ดังนั้น อัตราภาษีที่จัดเก็บจากผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยจึงสูงกว่าผู้มีเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาลิสซิ่ง และสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ และกรณีนี้ที่ผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งเสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย มีสิทธิเลือกที่จะไม่นำเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยที่ได้รับไปรวมคำนวณกับเงินได้ประเภทอื่น ๆ เพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตอนปลายปีหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นในการนี้ที่อัตรามาชิกที่จัดเก็บตามบัญญัติอัตราภาษีเงินได้สูงกว่าอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย ผู้มีเงินได้จะไม่นำเงินได้ที่ได้รับไปรวมคำนวณ ดังนั้น อัตราภาษีที่จัดเก็บจากผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยในการนี้จะต่ำกว่าผู้มีเงินได้ลักษณะเดียวกันกับดอกเบี๋ย

ในทางกลับกันต้นทุนทางการเงินจากการเลือกรูปแบบในการลงทุนจากการเช่าซื้อ การเช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง และการซื้อผ่อนชำระจะสูงกว่าการกู้ยืม เนื่องจากประมวลรัษฎากรบัญญัติให้ผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง และผู้ซื้อผ่อนชำระเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 7 ของค่าเช่าซื้อ ค่าลิสซิ่ง และเงินผ่อนชำระที่จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการ ดังนั้น นอกเหนือจากค่าเช่าซื้อ ค่าลิสซิ่ง และเงินผ่อนชำระที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง และผู้ซื้อผ่อนชำระจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่การกู้ยืม ผู้กู้จะมีต้นทุนทางการเงินเฉพาะ

ดอกเบียจากการกู้ยืมเงินเท่านั้น ดังนั้น ค่าใช้จ่ายที่ผู้บริโภครู้สึกต้องเสียไปในการลงทุนจะแตกต่างกัน เนื่องจากการจัดเก็บภาษีโดยฐานภาษีที่แตกต่างกันของเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันของประมวล รัษฎากร ซึ่งส่งผลต่อการเลือกรูปแบบในการลงทุนของผู้บริโภค

ปัญหาที่ต่อเนื่องจากการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันแตกต่างกัน คือ ปัญหาในการหลีกเลี่ยงภาษี เนื่องจากผู้เสียภาษีย่อมเลือกที่จะประกอบธุรกรรมที่เสียภาษีน้อยที่สุด เท่ากับภาษีไม่มีความเป็นกลางแต่ส่งเสริมธุรกรรมใดธุรกรรมหนึ่ง ส่งผลให้เกิดการบิดเบือน รูปแบบในการประกอบธุรกรรม อันกระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจแบบเสรี และยังก่อให้เกิด ปัญหาในการตีความ เนื่องจากเงินได้อาจถูกจัดเก็บภาษีได้มากกว่าหนึ่งประเภท ความไม่แน่นอน ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผู้เสียภาษีและผู้จ่ายเงินได้ที่มีหน้าที่ต้องช่วยรัฐใน การจัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่าย

นอกจากนี้ การจัดเก็บภาษีเงินได้โดยใช้รูปแบบสัญญา ยังส่งผลให้เงินได้ประเภท ดอกเบียและเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบียได้รับการจัดความซ้ำซ้อนทางภาษีโดยข้อบท เงินได้มากกว่าหนึ่งข้อบท เนื่องจากแต่ละข้อบทจัดความซ้ำซ้อนทางภาษีต่างกัน และบางข้อบทไม่ ได้มีผลเป็นการจัดความซ้ำซ้อนทางภาษี ดังนั้น จึงก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในการจัดเก็บภาษี และเนื่องจากประเทศไทยจัดเก็บภาษีเงินได้จากค่าปรับสำหรับการชำระหนี้ล่าช้าแตกต่างกัน และมี บางกรณีถูกจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบีย ดังนั้น การที่บางอนุสัญญาภาษีซ้อนไม่รวมค่าปรับ สำหรับการชำระหนี้ล่าช้า โดยไม่มีข้อบทอื่นเป็นพิเศษในการบรรเทาความซ้ำซ้อนทางภาษีจึงไม่เป็น ธรรมกับผู้เสียภาษี

ในบางกรณีอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ประเทศไทยทำความตกลงกับประเทศต่าง ๆ ก็ มิได้มีผลเป็นการจัดความซ้ำซ้อนทางภาษี แม้จะมีการลดหย่อนอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่ายที่จัดเก็บ ในประเทศไทยจากร้อยละ 15 เหลือร้อยละ 10 ก็ยังคงมีความซ้ำซ้อนทางภาษีอยู่ กรณีการจัดเก็บ ภาษีจากเงินได้จากหลักทรัพย์ซึ่งรวมต้นทุนในการได้มาซึ่งหลักทรัพย์ ส่งผลให้ผู้มีเงินได้ต้องเสีย ภาษีจากต้นทุน ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะเกิดในการจัดเก็บภาษีทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศไทยเลือกใช้รูปแบบ ทางกฎหมายของสัญญาในการแบ่งแยกประเภทเงินได้โดยไม่คำนึงถึงสาระของเงินได้ จากการ

ศึกษาระบบการจัดเก็บภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นระบบรวมเงินได้ (Global Type) ซึ่งเงินได้ต่างประเภทกันจะไม่มี ความแตกต่างกันทางด้านอัตราภาษี พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาทำการจัดเก็บภาษีโดยคำนึงถึงลักษณะของเงินได้ ดังนั้น เงินได้ซึ่งมีสาระเช่นเดียวกันจะถูกจัดเก็บภาษีเช่นเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบสัญญาใด หรือธุรกรรมประเภทใด และในกรณีที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจัดเก็บภาษีเงินได้ทั่วไปในอัตราที่สูงกว่าผลได้จากทุนจากหนี้ระยะยาว (Long Term Debt) แม้จะมีความพยายามในการหลีกเลี่ยงภาษี แต่การจัดเก็บภาษีเงินได้โดยคำนึงถึง สาระของเงินได้ดังกล่าวส่งผลให้ผู้เสียภาษีไม่สามารถทำการหลีกเลี่ยงภาษีโดยการใช้ธุรกรรมการแปลงเงินได้ ดังนั้น ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีจึงไม่เกิดขึ้น

ดังนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์ผู้เขียนเห็นว่าการแก้ไขการจัดเก็บภาษีเงินได้ ประเภทดอกเบียตามประมวลรัษฎากรไทย รวมไปถึงนิยามข้อบทดอกเบียที่ประเทศไทยทำความตกลงกับประเทศต่าง ๆ จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ กล่าวคือ

1. ผู้เขียนเสนอให้ทำการแก้ไขนิยามเพื่อการจัดเก็บภาษีในเงินได้ทั้งระบบ โดยใช้ สาระของเงินได้ใน การกำหนดประเภทของเงินได้เช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีตามระบบกฎหมาย ประเทศสหรัฐอเมริกาแทนการใช้รูปแบบสัญญาทางกฎหมาย เนื่องจากการแก้ไขให้เงินได้ประเภท ดอกเบียใช้สาระของเงินได้ในการจัดเก็บภาษี โดยไม่ทำการแก้ไขการจัดเก็บภาษีทั้งระบบจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ หรืออีกนัยหนึ่งกรณีที่เงินได้ประเภทอื่นยังคงใช้รูปแบบ สัญญาทางกฎหมายในการจัดเก็บภาษี จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความ และการหลีกเลี่ยงภาษี เช่นเดิม

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นควรเสนอให้มีการใช้ระบบแบ่งแยกประเภทเงินได้ เพื่อเสียภาษีแตกต่างกันต่อไป เนื่องจากมีความเห็นว่าแนวความคิดที่ว่าภาษีควรจัดเก็บตามหลัก ความสามารถ และความสามารถของบุคคลนั้นจะพิจารณาจากจำนวนเงินได้อย่างเดียวไม่ได้จะ ต้องพิจารณาถึงที่มาของเงินได้อันแตกต่างกันด้วย เป็นแนวความคิดที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ ภาษีในประเทศไทย

อนึ่ง กรณีที่ใช้สาระของเงินได้ใน การกำหนดประเภทของเงินได้ แม้จะใช้ระบบ แยกประเภทในการจัดเก็บภาษีก็ไม่ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้มีเงินได้ เนื่องจากเงินได้ ประเภทเดียวกันจะถูกจัดเก็บภาษีเช่นเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบสัญญาใด และเป็นไปตาม

หลักความสามารถ ตลอดจนแนวความคิดในการแบ่งแยกประเภทเงินได้เพื่อเสียภาษีต่างกันอย่างแท้จริง และไม่ทำให้การจัดเก็บภาษีแตกต่างกันเนื่องมาจากฐานภาษีที่จัดเก็บ เช่น กรณีที่ประเทศไทยจัดเก็บภาษีเงินได้ ภาษีธุรกิจเฉพาะ และภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้น กรณีที่จัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยตามสาระของเงินได้แล้ว ภาษีธุรกิจเฉพาะที่จัดเก็บจากรายรับดอกเบี้ยก็ต้องจัดเก็บจากสาระของดอกเบี้ยเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อภาษีธุรกิจเฉพาะจัดเก็บจากเงินได้ที่มีสาระของดอกเบี้ยแล้ว ภาษีที่จัดเก็บจากเงินได้ประเภทเดียวกันก็จะต้องมีความเท่าเทียมกัน และไม่ทำให้เกิดการเลือกรูปแบบในการบริโภค เนื่องจากผู้บริโภคจะเสียค่าใช้จ่ายจากเงินได้ประเภทดอกเบี้ยเท่ากันไม่ว่าจะเลือกรูปแบบใดในการลงทุน (กรณีที่เป็นกิจการที่อยู่ในบังคับที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะแล้วจะไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม) ดังนั้น ผู้บริโภคจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับเงินได้ประเภทดอกเบี้ยไม่ว่าจะเลือกรูปแบบสัญญาประเภทใดที่มีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยแฝงอยู่ ตลอดจนปัญหาในการหลีกเลี่ยงภาษีจะไม่เกิดขึ้น เพราะแม้จะมีการแปลงเงินได้โดยอาศัยรูปแบบธุรกรรมใด กรณีที่ยึดสาระของเงินได้แล้ว เงินได้ประเภทดอกเบี้ยไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็จะถูกจัดเก็บภาษีเช่นเดียวกัน

2. ผู้เขียนเสนอให้นำเกณฑ์มาตรฐานทางการบัญชีมาใช้ในการหยุดการรับรู้รายได้ เนื่องจากผู้เสียภาษีต้องจัดทำงบการบัญชีในการรับรู้รายได้รายจ่าย ซึ่งสามารถแก้ปัญหากรณีที่ผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยไม่ได้รับการชำระหนี้ แต่ต้องรับรู้รายได้เงินได้ประเภทดอกเบี้ยเพื่อเสียภาษี และโดยเหตุที่กรมสรรพากรทำการแก้ปัญหาเฉพาะเงินได้ประเภทดอกเบี้ยบางประเภท แต่กรณีที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานทางการบัญชีในการหยุดการรับรู้รายได้จะส่งผลให้ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้ประเภทเดียวกันรับรู้รายได้เพื่อเสียภาษีเท่าเทียมกัน ดังนั้น กรณีที่ผู้เสียภาษีไม่ได้รับชำระเงินได้ที่มีสาระของดอกเบี้ยและเกิดความไม่แน่นอนในการรับรู้รายได้ ผู้เสียภาษีสามารถที่จะหยุดการรับรู้รายได้ตามข้อสมมติฐานทางการบัญชีเรื่องหลักความระมัดระวังได้

อย่างไรก็ตาม การนำเกณฑ์มาตรฐานทางการบัญชีมาใช้ในการหยุดการรับรู้รายได้ ผู้เขียนมีได้พิจารณาถึงต้นทุน หลักการกำหนดภาระภาษี ตลอดจนหลักการบริหารภาษี แต่มีจุดมุ่งหมายในการรับรู้รายได้อย่างเท่าเทียมกันเท่านั้น

3. ผู้เขียนเสนอให้ทำการแก้ไขนิยามข้อบทเงินได้ประเภทดอกเบี้ยในอนุสัญญาเพื่อการเว้นการจ่ายภาษีที่ประเทศไทยทำความตกลงกับประเทศต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เนื่องจากการจัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินได้ประเภทดอกเบียจาก หลักทรัพย์ประเภทหนึ่งบางกรณีเป็นการจัดเก็บภาษีจากต้นทุนของผู้เสียภาษี ดังนั้น ผู้เขียนเสนอ ให้เพิ่มเติมถ้อยคำดังต่อไปนี้ในวรรค 4 “แต่ไม่รวมถึงต้นทุนในการได้มาซึ่งหลักทรัพย์ พันธบัตร หรือหุ้นกู้” เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนทางภาษีที่เกิดจากการจัดเก็บภาษีโดยรวมต้นทุนของผู้เสียภาษี

“เงินได้จากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิดไม่ว่าจะมีหลักประกันจำนองหรือไม่ และไม่ว่าจะมีสิทธิร่วมกันในผลกำไรของลูกหนี้หรือไม่ และโดยเฉพาะเงินได้จากหลักทรัพย์ รัฐบาลและเงินได้จากพันธบัตรหรือหุ้นกู้ รวมทั้งค่าพรีเมียมและรางวัลอันติดพันอยู่กับหลักทรัพย์ พันธบัตร หรือหุ้นกู้เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงต้นทุนในการได้มาซึ่งหลักทรัพย์ พันธบัตร หรือหุ้น กู้ นั้น รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับเงินได้จากการให้กู้ยืมเงินตามกฎหมายภาษีอากร ของรัฐผู้ทำสัญญาซึ่งเงินได้นั้นเกิดขึ้น ค่าปรับสำหรับการชำระที่เกินกำหนดจะไม่ถือว่าเป็น ดอกเบียเพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อนี้”

3.2 โดยเหตุที่ประมวลรัษฎากรจัดเก็บภาษีค่าปรับสำหรับการชำระ หนี้ล่าช้าบางกรณีเป็นเงินได้ประเภทดอกเบีย ดังนั้น ค่าปรับสำหรับการชำระหนี้ล่าช้าในกรณีดังกล่าวสมควรที่จะได้รับการขจัดความซ้ำซ้อนทางภาษีภายใต้ข้อบทดอกเบียเพื่อให้เงินได้ประเภท เดียวกันได้รับการลดหย่อนอัตราภาษีเช่นเดียวกัน ผู้เขียนจึงเสนอให้ตัดข้อความ “ค่าปรับสำหรับการ ชำระที่เกินกำหนดจะไม่ถือว่าเป็นดอกเบียเพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อนี้” ออกจากนิยามเพื่อ การขจัดความซ้ำซ้อนทางภาษี

“เงินได้จากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิดไม่ว่าจะมีหลักประกันจำนองหรือไม่ และไม่ว่าจะมีสิทธิร่วมกันในผลกำไรของลูกหนี้หรือไม่ และโดยเฉพาะเงินได้จากหลักทรัพย์ รัฐบาลและเงินได้จากพันธบัตรหรือหุ้นกู้ รวมทั้งค่าพรีเมียมและรางวัลอันติดพันอยู่กับหลักทรัพย์ พันธบัตร หรือหุ้นกู้เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงต้นทุนในการได้มาซึ่งหลักทรัพย์ พันธบัตร หรือหุ้น กู้ นั้น รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับเงินได้จากการให้กู้ยืมเงินตามกฎหมายภาษีอากร ของรัฐผู้ทำสัญญาซึ่งเงินได้นั้นเกิดขึ้น ค่าปรับสำหรับการชำระที่เกินกำหนดจะไม่ถือว่าเป็น ดอกเบียเพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อนี้”